

Brusel 24. února 2021
(OR. en)

6407/21

ESPACE 9
CSDP/PSDC 63
COMPET 119
IND 39
RECH 70
COPS 66
POLMIL 19
CIVCOM 18
EUMC 33
CSC 77
MI 108

PRŮVODNÍ POZNÁMKA

Odesílatel:	Martine DEPREZOVÁ, ředitelka, za generální tajemnici Evropské komise
Datum přijetí:	22. února 2021
Příjemce:	Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, generální tajemník Rady Evropské unie
Č. dok. Komise:	COM(2021) 70 final
Předmět:	SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ Akční plán pro synergie mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem

Delegace naleznou v příloze dokument COM(2021) 70 final.

Příloha: COM(2021) 70 final



V Bruselu dne 22.2.2021
COM(2021) 70 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Akční plán pro synergie mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem

1. Úvod

Jedna z nejdůležitějších a nejdéle využívaných inovací v automobilovém průmyslu pochází z evropského obranného průmyslu. Po dokončení projektu katapultovacích sedadel stíhaček pro evropskou leteckou společnost vyvinul švédský strojní inženýr Nils Ivar Bohlin pro evropskou automobilku nový bezpečnostní pás. Tříbodový bezpečnostní pás, který byl inspirován vícebodovými bezpečnostními pásy, jež využívali piloti stíhaček, se stal v automobilovém průmyslu celosvětovým standardem a od svého zavedení zachránil více než milion životů.

Tento příklad názorně dokládá, co měla předsedkyně von der Leyenová na mysli, když pověřila¹ svou Komisi, aby „se zasazovala o vzájemné obohacování civilního, obranného a kosmického průmyslu“ a „zaměřila se na zlepšení důležité vazby mezi vesmírem a obranou a bezpečností“. Za tímto účelem byl v březnu 2020 v rámci průmyslové strategie pro Evropu² představen „akční plán týkající se součinnosti mezi odvětvími civilních, obranných a vesmírných technologií, a to i na úrovni programů, technologií, inovací a začínajících podniků“, který Rada uvítala³.

Tento akční plán (tzv. **plán tříbodového pásu**) vytváří půdu pro realizaci konkrétních politických opatření v rámci tří hlavních cílů:

- posílit doplňkovost mezi příslušnými programy a nástroji EU s cílem zvýšit efektivitu investic a účinnost výsledků (dále jen „synergie“ nebo také „součinnost“),
- prosazovat, aby unijní financování výzkumu a vývoje, a to i v oblasti obrany a vesmíru, mělo také vedlejší hospodářské a technologické přínosy pro evropské občany v civilní oblasti (produkty odštěpení technologií (spin-off), dále jen „produkty spin-off“)⁴,
- usnadnit využívání výsledků výzkumu v civilním průmyslu a inovací v civilní oblasti v projektech evropské obranné spolupráce (produkty převzetí technologií (spin-in), dále jen „produkty spin-in“).

Synergie: V náročném mezinárodním prostředí, kde si EU potřebuje zachovat svůj technologický náskok a podporovat svou průmyslovou základnu, významně zvyšuje víceletý finanční rámec EU na období 2021–2027 (VFR) investice do technologií pro obranné nebo související civilní účely, jako jsou bezpečnost, mobilita, zdraví, správa informací, kybernetika a vesmír. Příslušné programy VFR doplňkově pokrývají výzkum, vývoj, demonstrační činnost, prototypy a zavádění (zadávaní zakázek na inovativní produkty a služby).

Všudypřítomnost nově vznikajících a přelomových technologií napříč civilním, obranným a kosmickým průmyslem vytváří mezi programy a nástroji EU nové příležitosti pro synergie⁵. Strukturovaný přístup, který mezi tyto nástroje zavede vhodné procesy a mechanismy a zároveň zohlední jejich konkrétní účely a omezení, povede k účinnějšímu financování, sníží rizika zdvojení činností a maximalizuje přidanou hodnotu pro daňové poplatníky EU.

¹ Viz pověřovací dopisy [výkonné místopředsedkyni Vestagerové](#) a [komisaři Bretonovi](#).

² Sdělení COM(2020) 102 ze dne 10. března 2020.

³ Závěry Rady ze dne 17. června 2020 o bezpečnosti a obraně, 8910/20: „Rada... vítá výzvu k větší součinnosti mezi civilním a obranným průmyslem, včetně kosmické oblasti, v programech EU, při současném respektování odlišné povahy a právních základů příslušných programů a iniciativ EU, včetně civilní povahy evropských vesmírných programů, s cílem dosáhnout účinnějšího využívání zdrojů a technologií a úspor z rozsahu.“

⁴ Ve střednědobém až dlouhodobém horizontu, kdy již nebude potřeba chránit klíčová provozní nadřazená aktiva.

⁵ Příloha IV „[nařízení, kterým se zavádí rámcový program pro výzkum a inovace Horizont Evropa a stanoví pravidla pro účast a šíření výsledků](#)“, obsahuje zvláštní ustanovení pro součinnost s dalšími programy.

Produkty spin-off: Zvýšené investice do obrany musí také představovat přínos pro hospodářství jako celek při plném respektování omezení, která jsou odvětví obrany vlastní (např. role vnitrostátních orgánů při řízení poptávky, nakládání s informacemi nebo zvláštní pravidla pro práva duševního vlastnictví). Zvyšování povědomí veřejnosti o podstatném multiplikačním účinku výdajů EU na bezpečnost, obranu a vesmír ve výzkumu a vývoji rovněž přispívá k upevnění veřejné podpory těchto iniciativ.

Tyto výdaje řeší veřejnou potřebu větší bezpečnosti a představují dlouhodobou investici do udržitelného technologického rozvoje, hospodářské odolnosti a růstu. Několik evropských společností světové úrovně vděčí za svou pozici produktům *spin-off* evropského obranného výzkumu, od technologie vláken až po civilní letadla nebo dokonce konzervované potraviny. Podobně mnoho inovací poprvé využitých ve vesmíru, například digitální zobrazovací senzory, inzulínové pumpy nebo bezdrátové náhlavní soupravy (headsety), výrazně uspělo v civilních oborech. Údaje z vesmíru a služby generované systémy Galileo, EGNOS a Copernicus nacházejí využití v mnoha oblastech v rámci EU i mimo ni, což přináší podstatné zisky z hlediska hospodářského blahobytu a kvality života obecně.

Produkty spin-in: V mnoha případech je stále obtížnější stanovit jasnou hranici mezi výzkumem pro civilní a obranné účely, zejména v případě základní technologie (nízké úrovně technologické připravenosti). Civilní využití technologií jsou stále levnější, a to vlivem globalizace znalostí, jejich zpřístupnění širší veřejnosti a všeobecným přístupem k údajům. Mnoho nově vznikajících a digitálních technologií současně nabízí značný potenciál pro odvětví obrany, včetně umělé inteligence (UI), mikroelektroniky, datových cloudových infrastruktur a robotiky.

Inovace v těchto oblastech často pocházejí od začínajících podniků, malých a středních podniků a výzkumných a technologických organizací. Je-li to možné, měl by být evropský obranný průmysl schopen čerpat z výsledků výzkumu civilního průmyslu EU, aby se zabránilo nákladnému zdvojování výzkumu⁶.

Podpora synergií mezi příslušnými nástroji financovanými z EU a usnadnění vzájemného obohacování civilní a vesmírné obrany (produkty *spin-in* a *spin-off*) může posílit evropský hospodářský růst, dále rozvíjet jednotný trh a zlepšit bezpečnost evropských občanů.

Využívání odborných znalostí z celé Unie, které jde nad rámec dobře zavedených subjektů s vedoucím postavením v civilním, obranném a kosmickém průmyslu, včetně malých a středních podniků a začínajících podniků, přispěje k posílení evropské spolupráci, konkurenceschopnosti a odolnosti.

V této souvislosti tento akční plán předkládá **11 opatření**⁷, která: a) posilují přístup založený na schopnostech v bezpečnostním odvětví; b) zvyšují synergie mezi programy a nástroji EU; c) podporují začínající podniky, malé a střední podniky a výzkumné a technologické organizace; d) monitorují stěžejní technologie za účelem snížení závislostí; e) podněcují normalizování hybridních civilních norem a norem v oblasti obrany; f) povzbuzují inovace a vzájemné obohacování mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem a g) spustí tři stěžejní projekty, které mohou přinést zásadní změny.

⁶ Viz například zpráva „[Projekty bezpečnostního výzkumu financované z programu Horizont 2020 s potenciálem dvojího využití: Přehled \(2014–2018\)](#)“, EUR 30210 EN, ze Společného výzkumného střediska.

⁷ Všechna opatření musí být plně v souladu s příslušnými vnitrostátními, unijními a mezinárodními právními předpisy, včetně pravidel hospodářské soutěže.

Zatímco působnost tohoto akčního plánu je omezena na programy a nástroje EU⁸, podpora synergií na úrovni EU může vyvolat podobná opatření na vnitrostátní a regionální úrovni, mimo jiné prostřednictvím spolufinancování projektů EU ze strany členských států, čímž se znásobí očekávaný pozitivní účinek.

Ačkoli nespádají do oblasti působnosti tohoto akčního plánu, budou zohledněny také příslušné bezpečnostní a obranné iniciativy členských států⁹, zejména Strategický kompas, koordinovaný každoroční přezkum v oblasti obrany (CARD), stálá strukturovaná spolupráce (PESCO) a pakt pro civilní SBOP¹⁰. V příslušných případech bude rovněž zohledněna spolupráce mezi EU a NATO, včetně oblasti interoperability. Útvary Komise budou i nadále úzce spolupracovat s Evropskou službou pro vnější činnost (ESVČ) a Evropskou obrannou agenturou (EDA), jejichž příslušné činnosti budou zohledněny při snaze o synergie a vzájemném obohacování¹¹.

V širším geopolitickém kontextu se EU zavázala k rozvoji společného transatlantického přístupu, aby byly ve světle globálních hospodářských a bezpečnostních obav chráněny klíčové technologie a probíhala spolupráce v oblasti technologií, obchodu a norem. Transatlantické partnerství a spolupráce s dalšími podobně smýšlejícími zeměmi může podpořit úsilí EU v této oblasti.

2. Přístup založený na schopnostech

Kosmický, obranný a bezpečnostní průmysl jsou pro Evropu strategické. Digitální strategie EU¹² přijatá v únoru 2020 zdůraznila význam vedoucího postavení EU v oblasti digitálních technologií a kybernetické bezpečnosti a nastínila bezprecedentní úroveň investic do digitální transformace EU v příštích sedmi letech. Evropská rada v říjnu 2020¹³ zdůraznila, že dosažení strategické autonomie při zachování otevřené ekonomiky je jedním z klíčových cílů Unie, a vyzvala k rozvoji autonomie EU v kosmickém odvětví a integrovanější průmyslové základy obrany. V červenci 2020 byla ve strategii bezpečnostní unie EU¹⁴ zdůrazněna potřeba dalšího posílení výzkumu a inovací v oblasti bezpečnosti; tento akční plán by mohl sloužit k této potřebě a podpořit bezpečnostní průmysl EU nejmodernějšími, inovativními řešeními, které vycházejí ze vzájemného obohacování a účinné součinnosti mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem. Zelená dohoda pro Evropu udává tón ambiciózního přechodu k transformativní společnosti, která bude vyžadovat rozsáhlý výzkum a inovace v oblasti technologií a sociální transformace a povede k průlomům v mnoha odvětvích.

Ekosystém kosmického a obranného průmyslu zahrnuje odvětví letectví, vesmíru a obrany. Představuje roční obrat 376 miliard EUR, 44 000 společností a 1,5 milionu zaměstnanců¹⁵. Podle údajů z roku 2015¹⁶ zaměstnává bezpečnostní průmysl v Evropě 4,7 milionu osob a

⁸ Financování z EU musí být plně v souladu s platnými právními předpisy, včetně Smluv, finančního nařízení a zvláštních pravidel definovaných v příslušném základním právním aktu pro program financování nebo nástroj financování.

⁹ Vyvinuto v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SZBP) / společné bezpečnostní a obranné politiky (SBOP).

¹⁰ Nedávno zřízená „skupina NIP (vnitrostátní prováděcí plán)“ pro oblast bezpečnosti, technologií a výzkumu, vývoje a inovací pro rozvoj vnitrostátních schopností v civilní SBOP si klade za cíl identifikovat a používat příslušné programy EU.

¹¹ To je v souladu s povinností Komise a Rady, jíž je nápomocen vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, zajistit soulad mezi vnější činností a vnitřními politikami (čl. 21 odst. 3 SEU).

¹² Sdělení COM(2020) 67 ze dne 19. února 2020, „Formování digitální budoucnosti Evropy“.

¹³ Závěry Evropské rady EUCO 13/20 ze dne 2. října 2020.

¹⁴ COM(2020) 605 ze dne 24. července 2020.

¹⁵ Výpočty jsou založeny na „strukturálních podnikových statistikách“ Eurostatu a „souhrnných ukazatelích národních účtů podle odvětví“. Většina hodnot se vztahuje na EU-27, 2017. Chybějící hodnoty jsou nahrazeny nejnovějšími dostupnými údaji.

¹⁶ Viz zpráva z roku 2015, k dispozici [zde](#). Tyto údaje nemusí být zcela přesné, protože většina průmyslových organizací působí zároveň v oblasti obrany i bezpečnosti. Komise nedávno zahájila novou studii.

představuje roční obrat ve výši 200 miliard EUR ve více než 20 pododvětvích evropského hospodářství. Většina společností vykázala růst a očekávala, že bude pokračovat; pandemie COVID-19 však což tento trend zvrátila.

Tento akční plán se zabývá kosmickým odvětvím a odvětvím obrany tohoto ekosystému, jakož i jejich interakcí s civilními odvětvími (jako je bezpečnost). Tato průmyslová odvětví se snaží zotavit z krize, ale také reagovat na souběžnou zelenou a digitální transformaci a formovat její zrychlení. Jedná se o odvětví se špičkovými technologiemi, která zaměstnávají vysoce kvalifikované zaměstnance a mají tendenci vyvážet velkou část svých produktů. Tytéž velké průmyslové subjekty se často podílejí na kosmickém a obranném odvětví i řadě civilních odvětví (jako je bezpečnost, letectví nebo digitální technologie). Spoléhají na mezinárodní spolupráci, snaží se stát odolnějšími a mají dynamické hodnotové řetězce. Nedávný technologický vývoj ukazuje měnící se trend, kdy civilní inovace, pocházející zejména od začínajících podniků a malých a středních podniků, jsou stále častěji motorem inovací v oblasti obrany.

Kosmické, obranné a bezpečnostní odvětví mají potenciál pro synergie a vzájemné obohacování jak mezi sebou navzájem, tak s ostatními civilními odvětvími. Čelí mnoha výzvám a omezením, včetně regulačních překážek, nedostatku rovných podmínek na mezinárodních trzích, přístupu k nákladné infrastruktuře pro výzkum a testování, potřebě specializovaných dovedností, nedostatečné atraktivitě především pro ženy a mládež a přístupu ke kritickým surovinám nebo součástem a potřebě evropských norem a certifikace. Jsou v souladu se zvláštními kontrolami vývozu pro zboží v oblasti obrany a zboží dvojího užití¹⁷. Vzhledem k tomu, že vyvíjejí technologie nebo infrastruktury s možnými dopady na bezpečnost, mohou se stát předmětem prověřování přímých zahraničních investic¹⁸.

Za účelem dalšího porozumění propojení těchto a dalších civilních odvětví bude Komise pokračovat v konzultacích se všemi příslušnými zúčastněnými stranami. Zejména se pokusí řešit výzvy, kterým čelí evropské malé a střední podniky, začínající podniky, výzkumné a technologické organizace a akademická obec, které jim brání hrát aktivnější roli: mezi ně patří vysoké nároky na bezpečnost, zvýšení tržního podílu, přístup k financování (finanční prostředky, soukromé investice), přístup na trhy třetích zemí, přístup k testovacím infrastrukturám a nedostatečné snižování rizika investic do výzkumu.

Jedním ze způsobů, jak tyto výzvy řešit, je podpora přístupu založeného na schopnostech. Přístup založený na schopnostech se vyznačuje dvěma klíčovými prvky: uživatelé nejprve určí, jaké schopnosti potřebují, a poté vyjádří svůj záměr zadávat zakázky na výrobky, které, jakmile budou vyvinuty, požadované schopnosti nabídnou. Tento přístup se ukázal jako užitečný v kosmickém odvětví a odvětví obrany, neboť umožňuje jasné politické řízení, mentalitu zaměřenou do budoucna, dlouhodobé plánování, mezioborový přístup zahrnující všechny zúčastněné strany a synchronizaci různých procesů.

Evropský obranný fond a jeho předchozí programy¹⁹ se opírají o přístup založený na schopnostech, zejména s přihlédnutím ke stávajícím nástrojům a procesům stanovování priorit EU v oblasti obrany²⁰, které podporují rozhodování na vnitrostátní úrovni i na úrovni EU. To pomáhá posílit sblížování mezi obranným plánováním členských států a poskytuje odkazy na soudržnější rozvoj obranných schopností Evropy.

¹⁷ V souladu s [nařízením Rady o obchodu se zbožím dvojího užití](#) je v tomto akčním plánu zboží dvojího užití definováno jako zboží, software a technologie, které lze použít pro civilní i obranné aplikace.

¹⁸ Nařízení (EU) 2019/452 ze dne 19. března 2019. Provádění a prosazování nařízení může pomoci chránit kritické technologie a infrastrukturu způsobem, který bude přínosem i pro hospodářské subjekty v EU, které se na ně spoléhají.

¹⁹ Přípravná akce zaměřená na obranný výzkum a Evropský program rozvoje obranného průmyslu.

²⁰ Zejména plán rozvoje schopností (a související strategické kontextové studie) a koordinovaný každoroční přezkum v oblasti obrany.

Zavedený rámec pro správu vesmíru a stabilní financování ze strany členských států prostřednictvím Evropské kosmické agentury a z rozpočtu Unie rovněž umožnily provádění přístupu založeného na schopnostech v kosmickém odvětví. Přístup založený na schopnostech zajišťuje, že budoucí vesmírné systémy budou moci nabídnout schopnosti, které mohou nejlépe sloužit potřebám EU např. v oblasti monitorování životního prostředí nebo bezpečnosti, bezpečné komunikace a určování polohy, navigace a časomíry.

Až na významnou výjimku, jíž je integrovaná správa hranic,²¹ neexistuje **pro bezpečnostní odvětví EU žádný podobný zastřešující proces přístupu založeného na schopnostech**. Vysoká geografická, tematická a uživatelská rozmanitost vede k různým „bezpečnostním pododvětvím“ s různými přístupy přizpůsobenými jejich zvláštním potřebám. Nedostatečné koordinované plánování může vést k nadměrné závislosti na dovážených technologiích, které jsou běžně dostupné. Při zachování nezbytné flexibility pro každé bezpečnostní pododvětví může přístup založený na schopnostech přispět k modernímu a perspektivnímu bezpečnostnímu odvětví. Může usnadnit využívání inovativních technologií k řešení rozvíjejících se bezpečnostních výzev pro donucovací orgány (např. policii, celní orgány a další kontrolní orgány), a tak přinášet prospěch úřadům členských států, což usnadní také dodržování evropských norem pro ochranu údajů a etických norem.

EU má dobré předpoklady k tomu, aby podpořila přístup založený na schopnostech v celém bezpečnostním odvětví. Posílení přístupu založeného na schopnostech v agenturách EU může například pomoci strukturovat potřeby uživatelů, identifikovat zranitelná místa, řešit nedostatky ve schopnostech, definovat technologické plány a možnosti výzkumu, zajistit úspěšný přechod od výzkumu a vývoje do praxe a vytvořit příležitosti pro společné zadávání veřejných zakázek. Zohledněny budou také možné synergie s civilním krizovým řízením.

Opatření 1: Do konce roku 2021 představí Komise návrh na posílení pokrokového a včasného určení potřeb a řešení v oblasti vnitřní bezpečnosti a prosazování práva, a to posílením **přístupů založených na schopnostech napříč bezpečnostními odvětvími**, které budou stavět na osvědčených postupech z odvětví obrany a kosmického odvětví.

3. Synergie mezi programy a nástroji EU

V rámci VFR na období 2021–2027 zvýší EU investice do technologií pro civilní, obranné a kosmické aplikace prostřednictvím: a) výzkumu, vývoje a zavádění programů, jako je Horizont Evropa, program Digitální Evropa, Nástroj pro propojení Evropy, Fond pro vnitřní bezpečnost, Evropský obranný fond a kosmický program; b) zadávání veřejných zakázek²² na inovativní meziodvětvová technologická řešení.

V rámci Evropského obranného fondu se počítá s výzkumem a vývojem v oblasti obrany. Programy politiky soudržnosti mohou rovněž přispět k výzkumu a vývoji v oblasti obrany za předpokladu, že jsou v souladu s příslušnými pravidly pro sdílené řízení. Ostatní nástroje financování se zaměřují na civilní aplikace, zatímco příslušné předpisy často obsahují ustanovení o dvojím užití²³. Například v oblasti civilní ochrany poskytne rescEU²⁴ členským

²¹ Podle článku 9 nařízení (EU) 2019/1896 o Evropské pohraniční a pobřežní stráží byl pro integrovanou správu hranic EU zaveden konkrétní proces programování rozvoje kapacit. Povede ke koordinaci vnitrostátních plánů rozvoje schopností členských států týkajících se správy hranic a vlastních plánů kapacit agentury FRONTEX. Tento proces programování rozvoje kapacit podpoří nasazení stálého útvaru Evropské pohraniční a pobřežní stráže a povede k programování příslušných nástrojů EU.

²² Přímé zadávání zakázek v EU nebo podpora zadávání zakázek členskými státy.

²³ Program Horizont Evropa předpokládá, že součinnost s Evropským obranným fondem bude přínosem pro civilní a obranný výzkum, ačkoli činnosti v rámci rámcového programu budou výhradně zaměřené na civilní aplikace.

²⁴ [RescEU](#) je součástí mechanismu civilní ochrany Unie.

státům a zúčastněným státům financování rozvoje kapacit EU na reakci na chemické, biologické, radiologické a jaderné (CBRN) katastrofy, pokud se vnitrostátní kapacity ukážou jako nedostatečné.

VFR zahrnuje také horizontální nástroje na podporu námořních a společných dopravních politik. Obzvláště důležité jsou programy (např. Fond pro integrovanou správu hranic) nebo agentury EU (např. FRONTEX, Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž), jejichž cílem je zlepšit vnitřní a vnější bezpečnost a ochranu EU. Kromě toho facilita EU na podporu oživení a odolnosti a nástroj pro technickou podporu podpoří reformy a investice členských států, pokud budou v souladu se stanovenými prioritami EU, zejména s prioritami týkajícími se zelené a digitální transformace.

Zvýšení objemu těchto investic, realizovaných prostřednictvím různých programů a nástrojů EU, představuje příležitosti pro součinnost, které mohou zabránit riziku zdvojení činností a poskytnout uživatelsky vstřícnější příležitosti pro financování (např. granty, veřejné zakázky, záruky). Tyto nástroje budou pomáhat při přechodu projektů od výzkumu a vývoje k zavádění buď prostřednictvím uvádění na trh, nebo prostřednictvím zadávání veřejných zakázek na inovace.

Víceletý finanční rámec rovněž obsahuje nástroje na podporu: investic (např. InvestEU); regionálních projektů v oblasti výzkumu, inovací, technologií a malých a středních podniků (např. prostřednictvím fondu EFRR nebo Evropského sociálního fondu – ESF); technologických inovací, začínajících podniků a malých a středních podniků (např. společný výzkum v rámci programu Horizont Evropa zahrnující partnerství a mise, a zejména nástroje Pathfinder a Accelerator Evropské rady pro inovace – ERI) nebo evropských center pro digitální inovace.

Pokud se v programech EU předpokládají bezpečnostní výjimky, omezí Komise a agentury EU – v řádně odůvodněných případech – účast na zadávání veřejných zakázek na právní subjekty usazené v členských státech nebo na ty, které nejsou kontrolovány třetími zeměmi.

Opatření ke zlepšení přístupu k financování a součinnosti v rámci programů VFR mohou zahrnovat:

- **Nástroje kombinování** zdrojů na úrovni EU, které zahrnují kombinaci různých forem investiční podpory z rozpočtu EU (např. granty a návratné zdroje) a dalších zdrojů financování k dosažení většího dopadu.
- Nástroje **Pathfinder a Accelerator ERI**, jejichž cílem bude maximálně využít silnou evropskou výzkumnou základnu a usilovat o podporu převratných inovací.
- **Synergie mezi programem Horizont Evropa a dalšími přímo řízenými programy VFR** (pokud to příslušné právní základy umožňují), které nabízejí široké spektrum strategického využití pákového efektu, a to prostřednictvím možnosti kombinovat finanční zdroje. U programů v rámci sdíleného řízení (např. EFRR) lze uvažovat také o převodu finančních prostředků (dobrovolné převody mezi fondy nebo nástroji spravovanými přímo či nepřímo a mechanismus pečeti excelence).

V návaznosti na tato opatření Komise rovněž připomíná svou podporu přizpůsobení úvěrových kritérií Evropské investiční banky (EIB) pro odvětví obrany v mezích Smluv, jak je uvedeno v evropském obranném akčním plánu z roku 2016²⁵ a v závěrech Evropské rady z prosince 2016²⁶.

²⁵ COM(2016) 950 ze dne 30. listopadu 2016.

²⁶ Závěry Evropské rady ze dne 15. prosince 2016, v nichž vyzvala EIB, „aby se zabývala kroky, jimiž lze podpořit investice do činností v oblasti obranného výzkumu a vývoje“.

Opatření 2: Do konce roku 2021 a s ohledem na pracovní programy pro rok 2022 Komise dále posílí svůj vnitřní proces, aby **podpořila synergie** mezi kosmickým, obranným a souvisejícím civilním průmyslem, a to zlepšením koordinace programů a nástrojů EU a zavedením opatření k usnadnění přístupu k financování.

4. Podpora pro začínající podniky, malé a střední podniky a výzkumné a technologické organizace

Až na několik výjimek je úroveň účasti začínajících podniků, malých a středních podniků a výzkumných a technologických organizací na obranných trzích a na bezpečnostním trhu stále nízká. Vzhledem k potenciálu těchto typů organizací je třeba usnadnit vytváření příležitostí v odvětví obrany pro produkty *spin-in* pocházející z civilního průmyslu. Za tímto účelem (by) malé a střední podniky a začínající podniky v celé Unii:

- měly být lépe informovány o možných obchodních příležitostech, zejména na obranném trhu,
- měly získat komplexní přehled příležitostí, které nabízejí výzvy zahájené v rámci programů EU pro vesmír, obranu a související civilní průmysl,
- musí přizpůsobit své produkty / obchodní modely zvláštnostem těchto trhů.

Výzkumné a technologické organizace by mohly hrát v podpoře malých a středních podniků důležitou roli, protože mohou přinášet inovativní nápady a přístupy. Takové inovace mají potenciál formovat stávající síť a vytvářet nové interakce mezi obrannými institucemi, průmyslem a výzkumnými a technologickými organizacemi. Možnost zapojit malé a střední podniky a výzkumné a technologické organizace v rámci Unie bude klíčová, aby byla zajištěna potřebná rozmanitost, pokud jde o inovace a specializaci.

Od poskytovatelů vesmírných dat, jako je Galileo nebo Copernicus, až po nové formy reprezentace a analýzy dat, jako je iniciativa Cíl Země²⁷, mohou evropská centra pro digitální inovace propojovat inovativní malé a střední podniky v rámci datového hodnotového řetězce. Za účelem další podpory malých a středních podniků v EU, začínajících podniků a výzkumných a technologických organizací, jakož i zajištění vzájemného obohacování mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem má Komise v úmyslu:

- posílit své činnosti v oblasti zvyšování povědomí, včetně zapojení evropské sítě regionů podílejících se na obraně, evropské sítě pro výzkum a inovace v oblasti obrany, sítě Enterprise Europe Network a oborových klastrů, jako jsou například sdružení na Evropské platformě spolupráce mezi klastry²⁸,
- k šíření klíčových sdělení a budování partnerství využívat komunikátory EU v terénu, jako jsou zastoupení Komise, jakož i informační síť EU přítomné v členských státech,
- stavět na stávajících sítích a orgánech EU s cílem rozvíjet průmyslová a vědecká partnerství v oblasti kritických technologií,
- usnadnit přístup k podpoře EU prostřednictvím mnohojazyčného interaktivního nástroje, který navede společnosti k nejlepšímu financování z EU pro jejich projekt,

²⁷ „Cíl Země“ je iniciativa EU, jež usiluje o vyvinutí velmi přesného digitálního modelu Země, který bude monitorovat a simulovat přírodní a lidskou činnost a vyvíjet a testovat scénáře, které by umožnily udržitelnější rozvoj a podporovaly evropské politiky v oblasti životního prostředí.

²⁸ <https://www.endr.eu/>, <https://www.edrin.org/>, <https://een.ec.europa.eu/>, <https://www.clustercollaboration.eu>.

- posoudit příležitosti k vytvoření národních kontaktních míst pro všechny otázky účasti v Evropském obranném fondu, usilovat o synergie s dalšími subjekty, které podporují možnosti financování z EU,
- dále podporovat příležitosti, které nabízí iniciativa CASSINI pro podnikání v kosmickém odvětví v oblasti urychlení podnikání, podnikatelských inkubátorů, počátečního financování a zadávání zakázek v předobchodní fázi, jakož i inovačního partnerství a zadávání zakázek na inovace,
- spolupracovat s ERI při poskytování služeb urychlujících podnikání začínajícím podnikům a malým a středním podnikům působícím v oblasti vyspělých technologií s cílem dostat se na trhy v oblasti obrany a bezpečnosti,
- podporovat zřízení evropských center pro digitální inovace, jak to předpokládá průmyslová strategie EU, která mohou působit jako jednotná kontaktní místa, kde společnosti budou mít přístup k testování technologií a kde budou moci předvádět inovativní řešení pro civilní, bezpečnostní a kosmické trhy,
- poskytnout technickou podporu a praktické vzdělávání pro začínající podniky, malé a střední podniky a výzkumné a technologické organizace, které mají zájem o uplatnění příslušných programů a nástrojů EU,
- organizovat informační aktivity, jako jsou výzvy, hackatony, start-up laboratoře, technologické dny, inovační fóra, vzdělávací hry, workshopy zaměřené na rozvoj předvídativosti a dovedností.

Opatření 3: Počínaje druhou polovinou roku 2021 Komise oznámí cílená opatření určená pro **začínající podniky, malé a střední podniky a výzkumné a technické organizace** s cílem zvýšit povědomí o programech a nástrojích EU, které nabízejí možnosti financování, poskytují technickou podporu a praktické vzdělávání, poskytují služby urychlující podnikání, nabízejí možnosti předvádění inovativních řešení a usnadňují vstup na trh v oblasti obrany, bezpečnosti, kosmického odvětví nebo na jiné příslušné civilní trhy.

5. Klíčové technologie a technologické plány

Ve svých politických pokynech z roku 2019 předsedkyně von der Leyenová zdůraznila, že „není příliš pozdě na to, abychom dosáhli **technologické suverenity** v některých rozhodujících technologických oblastech“. Průmyslová strategie EU pro rok 2020 stanovila: „Strategická autonomie Evropy spočívá ve snížení závislosti na jiných částech světa, pokud jde o věci, které nejvíce potřebujeme: kritické suroviny a technologie, potraviny, infrastruktura, bezpečnost a jiné strategické oblasti. Poskytují rovněž evropskému průmyslu příležitost rozvíjet své vlastní trhy, výroby a služby, které zvyšují jeho konkurenceschopnost.“ EU proto podpoří rozvoj klíčových technologií, které jsou pro Evropu strategicky důležité.

Pro některé z těchto technologií použila Komise svou autoritu k zahájení činnosti průmyslových aliancí²⁹. Taková spojení již existují v případě energetických technologií (baterie, čistý vodík) a surovin, přičemž se uvažuje o vytvoření dalších.

Určení, které klíčové technologie rozhodujícím způsobem přispívají k hlavním schopnostem, může pomoci při rozhodování: i) které technologie jsou důležité pro technologickou

²⁹ Průmyslové aliance slouží ke svolání a shromáždění širokého spektra zúčastněných stran v daném ekosystému / hodnotovém řetězci, kde existují: i) naléhavé důvody pro změnu obchodního modelu; ii) riziko vytlačování z trhů, které jsou klíčové pro budoucnost průmyslu/hospodářství EU, nebo iii) příležitosti dobýt slibný trh, který je připraven na budoucnost, spolu s vedlejšími účinky.

suverenitu (tj. tam, kde je potřeba snížit riziko závislosti); ii) kde kombinovaná/koordinovaná podpora z různých programů a nástrojů EU může tyto výzvy řešit. K posílení své technologické suverenity si EU musí zachovat silnou průmyslovou kompetenci a pokud možno usilovat o vedoucí postavení v těchto klíčových technologiích. Kromě klíčových technologií musí EU zohlednit také:

- hodnotové řetězce, včetně zabezpečení dodávek kritických materiálů (surovin), které jsou důležitými stavebními kameny klíčových civilních, obranných a kosmických technologií^{30,31,32},
- související infrastrukturu pro výzkum a testování, která je klíčem k normalizaci a certifikaci.

V souvislosti s tímto akčním plánem jsou klíčovými technologiemi technologie³³, které jsou relevantní napříč obranným, kosmickým a souvisejícím civilním průmyslem a přispívají k technologické suverenitě Evropy tím, že snižují rizika nadměrné závislosti na věcech, které nejvíce potřebujeme. Následující tabulka uvádí **seznam^{34,35} příkladů klíčových technologií relevantních napříč příslušným civilním (včetně bezpečnosti), obranným a kosmickým průmyslem** (nejsou zahrnuty technologie, jejichž význam je omezen pouze na jedno z těchto odvětví).

<i>Odvětví</i>	<i>Technologie</i>
<i>Elektronika a digitální technologie</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Umělá inteligence, pokročilá analytika a velká data</i> • <i>Kybernetická bezpečnost a technologie kybernetické obrany</i> • <i>Digitální forenzní technologie</i> • <i>Vysoce výkonné výpočetní, cloudové a datové prostory</i> • <i>Fotonika</i> • <i>Mikroprocesory s velmi nízkou spotřebou, lehká tištěná nebo flexibilní elektronika</i> • <i>Kvantové technologie</i> • <i>Zabezpečená komunikace a sítě</i> • <i>Snímače (včetně elektrooptických, radarových, chemických, biologických, radiačních atd.)</i>
<i>Výroba</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Pokročilá a aditivní výroba</i> • <i>Technologie pokročilých materiálů a materiály, které jsou již od návrhu udržitelné</i> • <i>Nanotechnologie</i> • <i>Robotika</i> • <i>Polovodiče a mikroelektronika</i>

³⁰ Evropská komise, Odolnost proti nedostatku kritických surovin: zmapování cesty k lepšímu zabezpečení a udržitelnosti, COM(2020) 474 final.

³¹ JRC, 2019, [Závislosti na materiálech pro technologie dvojího užití, které jsou relevantní pro evropské odvětví obrany](#), JRC117729.

³² Evropská komise, 2020, [Kritické materiály pro strategické technologie a odvětví v EU – prognostická studie](#).

³³ Případně včetně příslušných identifikovaných [klíčových základních technologií](#), které tvoří zvláštní doplňkovou kategorii.

³⁴ Seznam vychází z klíčových technologií uvedených ve sdělení o průmyslové strategii z roku 2020 a nařízení o kontrole vývozu zboží dvojího užití. Zohledňuje seznam klíčových základních technologií EU a jeho přístup je v souladu s nedávnou analýzou průmyslu EU.

³⁵ Některé technologie se mohou týkat více než jednoho odvětví.

<i>Vesmír a letectví</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Kosmické technologie (včetně návrhu a výroby nosných raket a satelitů)</i> • <i>Bezpečné technologie přesného času, určování polohy a navigace</i> • <i>Technologie pozorování Země s vysokým rozlišením</i> • <i>Zabezpečená komunikace a připojení založená na satelitech</i>
<i>Zdraví</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Biotechnologie</i> • <i>Chemické, biologické, radiologické a jaderné³⁶ technologie</i>
<i>Energetika</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Energetické technologie (včetně skladování energie, energetické odolnosti, obnovitelných zdrojů, vodíku a jaderné energie)</i>
<i>Mobilita</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Autonomní systémy</i>

Klíčové technologie se budou při vzniku nových technologií nutně měnit. Komise v rámci svých služeb vytvoří Observatoř EU pro kritické technologie³⁷. Bude poskytovat pravidelné sledování a analýzu klíčových technologií, jejich možných aplikací, hodnotových řetězců, potřebné infrastruktury pro výzkum a testování, požadovanou úroveň kontroly EU nad nimi i sledování a analýzu stávajících nedostatků a závislostí³⁸. Každý druhý rok Observatoř po konzultaci s klíčovými zúčastněnými stranami vypracuje utajovanou zprávu o klíčových technologiích, závislostech, hodnotových řetězcích a testovací infrastruktuře pro obranný, kosmický a související civilní průmysl³⁹.

Na základě těchto zpráv Komise vypracuje **technologické plány** na podporu vzájemného obohacování mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem v případě klíčových technologií. Komise stále více využívá technologické plány⁴⁰ jako flexibilní metodu podpory strategického plánování tím, že spojuje krátkodobé a dlouhodobé cíle s konkrétními technologickými řešeními.

S využitím technologických plánů bude Komise stavět na určených klíčových technologiích a a) bude řešit všechny příslušné nástroje financování, politické potřeby a přístup k finančním příležitostem s cílem vytvořit synergie mezi opatřeními EU; b) zaměří se na širší technologické a socioekonomické potřeby s cílem podpořit vzájemné obohacování; c) bude sdružovat všechny příslušné zúčastněné strany, včetně vlády, průmyslu, akademické obce a občanské společnosti.

Technologické plány budou využívat technologické prognózy k určení vhodných vznikajících technologií, zamezí zdvojování nákladů, přispějí ke stabilitě trhu v Evropě, budou podporovat přeshraniční spolupráci a stimulovat inovace začínajících podniků a malých a středních podniků. Každý plán bude mít konkrétní horizont, milníky a konkrétní konečný cíl.

³⁶ Například pro použití v preventivních nebo léčebných zdravotnických řešeních, forenzních vědách atd.

³⁷ Případná spolupráce se stávajícími nástroji EU pro sledování technologií, jako jsou nástroje Komise (<https://ati.ec.europa.eu/>) nebo agentury EDA.

³⁸ Kritické závislosti ve vzájemném působení civilních, obranných a kosmických technologií jsou specifickou podskupinou (a tudíž plně sladěnou) celého souboru kritických průmyslových závislostí, které řeší průmyslová strategie EU, jež má mnohem širší rozsah.

³⁹ V případě potřeby bude zohledněna práce agentury EDA týkající se klíčových technologií, mimo jiné prostřednictvím zastřešujícího strategického plánu pro výzkum a souvisejících stavebních kamenů v oblasti technologií.

⁴⁰ Viz rovněž sdělení COM(2020) 628 ze dne 30. září 2020 „Nový EVP pro výzkum a inovace“.

Na základě výsledků práce prováděné v rámci technologických plánů se Komise může rozhodnout spustit stěžejní projekty s přihlédnutím k jejich pravděpodobnému dopadu na technologickou suverenitu a vedoucí postavení EU, zdroje jejich financování a jejich správu (viz oddíl 8 níže).

Opatření 4: Komise vypracuje **technologické plány** na podporu inovací v oblasti klíčových technologií pro odvětví obrany a kosmické a civilní odvětví a stimulaci přeshraniční spolupráce, přičemž synergicky využije všechny příslušné nástroje EU. Tyto plány budou založeny na hodnocení vypracovaném každé dva roky novou **Observatoří pro kritické technologie**, jež působí v rámci Komise. Plány mohou vést ke spuštění nových stěžejních projektů.

6. Normalizace

Podpora a uplatňování společných norem napříč odvětvími mohou přispět k úsporám nákladů, pokud jde o výrobní období a správu nákladů, ale také zlepšit provozní účinnost posílením interoperability, zejména v nadnárodním prostředí.

Lepší propojení norem s programy zadávání veřejných zakázek souvisejících s veřejnou bezpečností může průmyslovému odvětví EU pomoci udržet si vedoucí postavení v klíčových technologiích důležitých pro technologickou suverenitu EU. Společné normy mohou celkově přispět k inovacím a synergím.

V úzké spolupráci s klíčovými zúčastněnými stranami určí Komise stávající normy a osvědčené postupy a pověří vývoj nových, které lze použít v civilním, obranném a kosmickém průmyslu a podpoří jejich použití v příslušných programech a nástrojích EU v oblastech, kde normalizace stále chybí. Mezi tyto postupy například patří:

- plánovaná práce v rámci rescEU, která se může ukázat jako katalyzátor pro zlepšení přeshraniční spolupráce směrem k jednotným normám CBRN na uživatelské úrovni (agentury civilní ochrany) a průmyslové úrovni nebo
- plánovaná iniciativa v rámci programu Digitální Evropa o evropském bezpečnostním datovém prostoru, která přispěje ke stanovení standardů kvality na úrovni EU.

Může být nutné přijmout opatření k vypracování hybridních⁴¹ technologických norem a osvědčených postupů použitelných v civilním odvětví (např. v oblasti vymáhání práva) a odvětví obrany. To může zahrnovat definování a harmonizaci norem, společně dohodnutých testovacích protokolů, osvědčených postupů a kodexů chování EU za účelem snížení nákladů, zvýšení interoperability, zlepšení potenciálu pro synergie a zvýšení srozumitelnosti. EU může nejlépe sloužit svým zájmům tím, že se ujme vedení při vývoji norem na mezinárodní úrovni (např. v oblasti kybernetické bezpečnosti), přičemž zohlední hodnoty a priority EU (např. právní předpisy EU o ochraně údajů).

Opatření 5: Do konce roku 2022 předloží Komise v úzké spolupráci s dalšími klíčovými zúčastněnými stranami plán na podporu využívání stávajících hybridních civilních/obránných **norem** a rozvoje nových.

⁴¹ Záměr vydat hybridní normy (například pro softwarové rádio) byl poprvé oznámen v dokumentech COM(2012) 417 a SWD(2012) 233 ze dne 26. července 2012, „Akční plán pro inovativní a konkurenceschopný bezpečnostní průmysl“.

7. Inovace a vzájemné obohacování mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem

Inovace⁴² jsou jádrem evropského úsilí vést digitální transformaci a posílit konkurenceschopnost. Nápadů a technologií mohou vznikat ve velkých společnostech, začínajících podnicích, výzkumných a technologických organizacích a malých a středních podnicích, a to v jakémkoli ekosystému a mohou mít obecný dopad na schopnosti. V rámci usnadnění vzájemného obohacování mezi civilním, kosmickým a obranným průmyslem (produkty *spin-in* a *spin-off*) bude pozornost věnována současné roztržitosti inovačního prostředí civilní obrany. Tento proces může dále posílit inovace a vést k evropskému hospodářskému růstu, dále rozvíjet jednotný trh a zlepšit bezpečnost evropských občanů.

Inovační inkubátor schopný vyvíjet a urychlovat technologie v oblasti **inovací dvojího užití** by se mohl stát klíčovým přínosem a oživit inovace a vytváření průlomových technologií dotčených tří průmyslových odvětví a zlepšit vzájemné obohacování s ostatními ekosystémy. Tento inovační inkubátor může mít podobu virtuální sítě založené na úzké spolupráci Komise s radou ERI a agenturou EDA. Může například: i) sledovat úspěšné výsledky příslušného výzkumu financovaného EU a navrhnout je pro následné financování nebo uživatelské využití; ii) podporovat nové technologie se zvláštním zaměřením na inovace dvojího užití pocházející od začínajících podniků, malých a středních podniků a výzkumných a technologických organizací a iii) propojit a doplnit odvětvové iniciativy, jako je Evropské centrum pro bezpečnost, které provozuje Europol.

Komise rovněž zřídí **sítě pro obranné inovace** s cílem poskytovat služby související s předváděním technologií (ve výzkumných a technologických organizacích, na univerzitách nebo v rámci jiných výzkumných infrastruktur) za účelem testování relevance technologií pocházejících z civilního odvětví pro možné obranné aplikace. V roli zprostředkovatelů v oblasti inovací mezi subjekty různých velikostí a pocházejícími z různých odvětví budou tyto tematické sítě podporovat inovace v konkrétních hodnotových řetězcích v oblasti obrany tím, že podpoří zavádění civilních technologií subjekty v oblasti obrany a zároveň dají civilním společnostem příležitost zhodnotit své technologie směrem k novým partnerům v oblasti obrany.

Slibné příležitosti pro vzájemné obohacování kromě toho představují dvě následující klíčové technologické oblasti.

Kybernetická bezpečnost a kybernetická obrana. V roce 2021 Komise vytvoří Centrum kompetencí pro kybernetickou bezpečnost⁴³ (CCC) a síť národních koordinačních center. CCC přispěje k ochraně evropské ekonomiky a společnosti před kybernetickými útoky, k zachování a podpoře excelence výzkumu a posílení konkurenceschopnosti průmyslu EU v oblasti kybernetické bezpečnosti. Zdroje pro toto středisko budou pocházet z programů Digitální Evropa a Horizont Evropa, jakož i z členských států. Souběžně bude evropský výzkum a vývoj řešení kybernetické obrany podporován Evropským obranným fondem, například pokud jde o získávání poznatků o situaci v oblasti kybernetiky a operačních schopností, kybernetického výcviku a cvičení. Kosmický program EU bude i nadále vyvíjet řešení problémů kybernetické bezpečnosti (např. Galileo).

⁴² „Inovační středisko EU v oblasti vnitřní bezpečnosti a práva“, které nedávno oznámila Rada (6158/20 ze dne 19. února 2020), si rovněž klade za cíl identifikovat příležitosti pro synergie.

⁴³ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_20_2384.

Komise bude usilovat o posílení vzájemného obohacování a součinnosti mezi kybernetickou prací v civilní, obranné a kosmické oblasti, a to s ohledem na snížení zranitelnosti a tvorbu efektivity⁴⁴.

Přelomové technologie, včetně umělé inteligence⁴⁵. Pojem „přelomová technologie“ označuje technologii vyvolávající zvrát nebo změnu paradigmatu, tj. spíše radikální než postupnou změnu. Vývoj takové technologie je „vysoce rizikový, s velkým potenciálním dopadem“ a koncept se vztahuje stejnou měrou na civilní a kosmické odvětví a odvětví obrany. Přelomové technologie⁴⁶ v oblasti obrany mohou být založeny na konceptech nebo myšlenkách pocházejících od netradičních subjektů v oblasti obrany a jejich původ lze najít v produktech *spin-in* z civilní sféry.

Nařízení o Evropském obranném fondu předpokládá využití až 8 % jeho rozpočtu na podporu přelomových technologií, podporu účasti netradičních subjektů v oblasti obrany a motivaci začínajících podniků k účasti na obranných projektech prostřednictvím otevřených výzev nebo cen za inovační obranné aplikace. Tyto inovativní mechanismy financování budou praktickým krokem k předvedení inovativních nápadů a k usnadnění vzájemného obohacování inovací mezi civilní a obrannou oblastí. Velmi významná část programu Digitální Evropa podpoří přelomové technologie pro civilní aplikace. Jiné nástroje financování z EU, včetně nástrojů programu pro vesmír a ERI, předpokládají podobné investice.

Pro podporu inovací a zajištění konkurenceschopnosti průmyslu EU bude rovněž nezbytná ambiciózní politika v oblasti **dovedností**. Komise přijme cílená opatření ke zjištění možných nedostatků, nejdůležitějších dovedností a potenciálu pro synergie na společném poli civilního a kosmického odvětví a odvětví obrany.

Účast žen a dalších nedostatečně zastoupených skupin v odvětví obrany a bezpečnosti zůstává nízká. Vzhledem k tomu, že rozmanitost je důležitým faktorem stimulačním inovace, bude podporováno větší zapojení osob s takovým profilem. Komise bude rovněž usilovat o větší účast inovátorek a bude se zabývat cíli rovnosti a začlenění (např. digitální přístupnost)⁴⁷.

Opatření 6: V první polovině roku 2022 zahájí Komise ve spolupráci s Evropskou radou pro inovace a dalšími zúčastněnými stranami „**inovační inkubátor**“ na podporu nových technologií a formování **inovací dvojího užití**. Komise rovněž podpoří **přeshraniční síť pro obranné inovace**, které prověří relevanci technologií z civilního odvětví a podpoří odpovědné inovace v hodnotových řetězcích obrany. Tato opatření se budou rovněž zabývat současnou fragmentací inovačního prostředí civilní obrany, nedostatkem dovedností, jakož i cíli rovnosti a začlenění.

⁴⁴Viz COM(2020) 18 ze dne 16. prosince 2020, „Strategie kybernetické bezpečnosti EU pro digitální dekádu“, s. 13: Budování operační kapacity pro prevenci, odrazování a reakci.

⁴⁵ Vývoj umělé inteligence (UI) musí probíhat otevřeně v celé EU, zajistit bezpečnost, společenskou a environmentální nezávadnost aplikací založených na umělé inteligenci, od počátku zohledňovat etické aspekty, posuzovat rizika a zmiřovat její potenciál škodlivého použití a nezamýšlené diskriminace, jako je předpojatost vůči pohlaví, rase nebo postižení. UI bude vyvíjena v době koordinovaném rámci, který respektuje hodnoty EU, etické zásady a Listinu základních práv Evropské unie. Finanční příspěvek Unie zaručí inkluzivní přístup zaměřený na člověka, který respektuje hodnoty Unie a je v souladu „Bílou knihou o umělé inteligenci – evropský přístup k excelenci a důvěře“ COM(2020) 65 ze dne 19. února 2020, ke které Komise předloží následný návrh v roce 2021.

⁴⁶ V souladu s nařízením o Evropském obranném fondu může Komise finančně podporovat opatření směřující k vývoji přelomových technologií v oblasti obrany. Aby však bylo zajištěno dodržování mezinárodních závazků Unie a jejích členských států, nebudou finančně podporována opatření týkající se produktů nebo technologií, jejichž použití, vývoj nebo výroba zakazuje mezinárodní právo. Při navrhování nových nebo modernizaci stávajících obranných produktů nebo technologií by se tedy žadatelé měli zavázat k dodržování etických zásad, jako jsou zásady týkající se dobrých životních podmínek lidí a ochrany lidského genomu, které se odrážejí také v příslušných vnitrostátních, unijních a mezinárodních právních předpisech, včetně Listiny základních práv Evropské unie a Evropské úmluvy o lidských právech a případně jejich protokolů.

⁴⁷ Sdělení „Unie rovnosti: strategie pro rovnost žen a mužů na období 2020–2025“, COM(2020) 152 final.

Opatření 7: Od června 2021 Komise zřídí společně s členskými státy centrum kompetencí pro kybernetickou bezpečnost a přidělí nezbytné zdroje z příslušných programů a nástrojů EU. Komise bude usilovat o posílení synergií, produktů *spin-in* a *spin-off* mezi prací střediska, Evropského obranného fondu a kosmického programu EU v oblasti **kybernetické bezpečnosti a kybernetické obrany** s cílem snižovat zranitelnost a zvyšovat účinnost.

Opatření 8: Počínaje první polovinou roku 2022 představí Komise za účelem podpory **přelomových technologií** inovativní formy financování na podporu účasti netradičních subjektů, přilákání začínajících podniků a podnícení vzájemného obohacování řešení, vycházející z příležitostí, které nabízejí programy a nástroje EU, včetně programu Digitální Evropa a Evropského obranného fondu.

8. Podpora synergií a vzájemného obohacování prostřednictvím stěžejních projektů

Jedním ze způsobů, jak posílit součinnost mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem, je spuštění stěžejních projektů, které podpoří klíčové technologie a poskytnou řešení důležitých společenských nebo strategických výzev. Stěžejní projekty nabízejí velký potenciál pro součinnost a vzájemné obohacování: na úrovni programu (např. doplňkové výzvy zaměřené na podobné oblasti, propojení potřeb zadávání veřejných zakázek s výzkumem, synergie ve financování); prostřednictvím technologií (např. technologií dvojího užití, zejména na nízké úrovni technologické připravenosti) a prostřednictvím inovací a malých a středních podniků (např. usnadňování nových interakcí s obranným a bezpečnostním průmyslem).

Půdu pro meziodvětvovou součinnost vytváří několik iniciativ financovaných EU, včetně:

- Nástroje pro propojení Evropy, který bude spolufinancovat projekty dopravní infrastruktury dvojího užití za účelem posílení civilní i vojenské mobility,
- programu Galileo, který nabízí veřejnou regulovanou službu, již lze použít k obranným účelům,
- programu Copernicus, který nabízí služby v oblasti životního prostředí a bezpečnosti, jež jsou pravidelně využívány různými uživatelskými komunitami pro civilní a obranné účely, zejména ověřování shody s právem Unie a jeho vymáhání (např. pro zajišťování dodržování environmentálních předpisů a v oblasti trestných činů proti životnímu prostředí),
- programu SESAR (výzkum uspořádání letového provozu jednotného evropského nebe), který se zabývá technickými řešeními pro pružnou civilně-vojenskou spolupráci s cílem maximalizovat využití vzdušného prostoru,
- služeb EU v oblasti pozorování a sledování vesmíru (SST) poskytovaných vnitrostátním a komerčním satelitním provozovatelům, kteří využívají vnitrostátní aktiva,
- výzkumu zaměřeného na obranu pro bezpečné a udržitelné energetické modely (jako je výroba, skladování, účinnost a řízení energie), což povede ke zvýšení odolnosti a provozní účinnosti v kontextu změny klimatu,
- konzultačního fóra pro udržitelnou energii v odvětví obrany a bezpečnosti⁴⁸, jakož i plánovaná společná akce s agenturou EDA, která umožní identifikovat překážky rozvoje obnovitelné energetiky na moři v oblastech vyhrazených pro obranné aktivity a zlepšit koexistenci,⁴⁹

⁴⁸ <https://cordis.europa.eu/project/id/882171>.

⁴⁹ COM(2020) 741 final, Strategie EU pro využití potenciálu obnovitelné energie na moři pro klimaticky neutrální budoucnost.

- lékařské pomoci a činností CBRN, které jsou i) podporovány programem rescEU (např. přeprava kontaminovaných a infekčních pacientů), ii) plánovány Evropským obranným fondem nebo iii) podporovány programem EU v oblasti zdraví (např. společná akce na posílení zdravotní připravenosti a reakce na biologické a chemické teroristické útoky).

Aby bylo zajištěno, že tyto iniciativy plně využijí svůj potenciál, bude Komise sledovat jejich provádění a identifikovat příležitosti ke zlepšení návratnosti investic. Komise například

- zajistí synergie se stávajícími orgány EU, programy a nástroji v rámci přípravných opatření, která budou zahájena v roce 2021 za účelem zřízení Orgánu EU pro připravenost a reakci na mimořádné situace v oblasti zdraví (HERA)⁵⁰, mimo jiné týkající se nově vznikajících biologických hrozeb pro lidské zdraví a zahrnujících práci na evropské biologické obranné reakci,
- zajistí synergie mezi obrannými a civilními investicemi do kybernetických, cloudových, procesorových a kvantových technologií,
- v zájmu lepší reakce na dnešní bezpečnostní výzvy⁵¹ bude usilovat o posílení přijetí významných investic do transevropské zabezpečené komunikační infrastruktury (TESTA). Infrastruktura TESTA umožňuje bezpečné připojení v rámci EU (včetně videokonferencí) mezi orgány EU a agenturami EU, jakož i vnitrostátními orgány v oblasti obrany a bezpečnosti,
- v souvislosti se strategií Evropské unie pro námořní bezpečnost⁵² bude dále podporovat spolupráci mezi agenturami, které mají civilní a obranné pracovní složky (tj. FRONTEx, EMSA – Evropská agentura pro námořní bezpečnost, EFCA – Evropská agentura pro kontrolu rybolovu) a podporovat provádění koordinovaného programu civilně-vojenské **námořní bezpečnosti**. Spolupráce v oblasti civilní obrany je součástí základních zásad akčního plánu strategie Evropské unie pro námořní bezpečnost⁵³, který zahrnuje opatření na posílení propojení a výměny informací mezi civilními a vojenskými orgány prostřednictvím námořního společného prostředí pro sdílení informací (CISE)⁵⁴; podpory rámce pro civilní a vojenské odvětví stavby lodí a posílení civilně-vojenské spolupráce v oblasti námořních pátracích a záchranných operací.

Na základě předběžné analýzy a na základě iniciativ financovaných z nástrojů EU Komise navíc spouští tři stěžejní projekty:

- **Dronové technologie EU.** Cílem tohoto stěžejního projektu bude posílit konkurenceschopnost průmyslu EU v této kritické technologické oblasti. Bude identifikovat oblasti vzájemného obohacování, aby obranné projekty měly prospěch z inovativního vývoje vycházejícího z malých a středních podniků působících v oblasti civilních dronů a aby civilní letectví mělo prospěch z vývoje v oblasti obrany. Zejména se bude zabývat samotným bezpilotním letadlem a vývojem technologických stavebních bloků potřebných pro další automatizaci provozu dronů. Stěžejní projekt bude součástí celkové ambice, která bude dále stanovena ve „strategii EU pro drony 2.0“, která je

⁵⁰Viz také COM(2020) 724 ze dne 11. listopadu 2020 „Vytvoření Evropské zdravotní unie: posílení odolnosti EU vůči přeshraničním zdravotním hrozbám“.

⁵¹ V souladu s cílem vyjádřeným v „První zprávě o pokroku strategie bezpečnostní unie EU COM(2020) 797“ podporovat odolnost digitálních infrastruktur a zvýšit připravenost na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU budováním solidních kapacit pro prevenci a detekci hrozeb, reakci na ně a jejich zmírňování.

⁵² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52014JC0009&from=CS>.

⁵³ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10494-2018-INIT/cs/pdf>.

⁵⁴ <http://emsa.europa.eu/cise.html>.

plánována na rok 2022⁵⁵, jako způsob, jak umožnit a urychlit další vývoj a využití této technologie v Evropě, a tím posílit technologickou suverenitu.

- **Kosmický globální zabezpečený komunikační systém EU.** Tento stěžejní projekt si klade za cíl poskytnout přístup k vysokorychlostnímu připojení prostřednictvím kosmické infrastruktury na více oběžných drahách, včetně satelitů na nízké oběžné dráze Země, a doplnit Galileo/EGNOS a Copernicus jako třetí satelitní systém EU. Integrací technologií kvantového šifrování zajistí vysoce zabezpečené připojení a komunikaci pro vládní a komerční služby (např. lepší propojení klíčové infrastruktury, podpora krizového řízení, dohledu a potenciální širokopásmové aplikace pro masový trh). Umožní přístup k vysokorychlostnímu připojení pro všechny v Evropě a poskytne odolný systém připojení, který umožní Evropě zůstat ve spojení, ať se stane cokoli, včetně rozsáhlých kybernetických útoků po internetu. V konečném důsledku tak ve středu konkrétních partnerství, například s Afrikou, vznikne geostrategická infrastruktura.
- **Strategie EU pro řízení kosmického provozu (STM).** Tento stěžejní projekt vypracuje normy a pravidla strategie pro řízení vesmírného provozu, které jsou nezbytné k tomu, aby se zabránilo kolizím, jež mohou být výsledkem šíření satelitů a kosmického smetí a které by mohly vést ke katastrofickým událostem pro majetek EU ve vesmíru. Tato strategie rovněž zabrání riziku, aby se normy mimo EU staly standardem, protože tato závislost by měla negativní dopad na evropské úsilí o dosažení technologické suverenity. Tento stěžejní projekt by měl rovněž přispět k budování mezinárodního přístupu k řízení vesmírného provozu.

Každý ze stěžejních projektů by díky své velikosti nebo dopadu a potenciálním výhodám pro technologickou suverenitu Evropy a širší společnost mohl přinést zásadní změny. Za účelem dalšího rozvoje každého projektu bude Komise nadále analyzovat případy použití, technické vlastnosti, které klíčové technologie se mají používat, náklady a možné nástroje financování, struktury řízení a inovativní nápady (týkající se technologie nebo trhu) od malých a středních podniků, začínajících podniků a výzkumných a technologických organizací. Na tomto základě rozhodne Komise o možných následných krocích pro každý projekt, včetně případných legislativních návrhů.

Technologické plány pro některé kritické technologie uvedené v oddíle 5 by také mohly vést k budoucím stěžejním projektům.

Komise zahajuje intenzivnější dialog a vývojové práce na třech stěžejních projektech, které mohou přinést zásadní změny. Po odpovídající analýze a konzultacích se zúčastněnými stranami rozhodne Komise o možných následných krocích, případně včetně legislativních návrhů.

Opatření 9: „Dronové technologie EU“.

Opatření 10: „Kosmický globální zabezpečený komunikační systém EU“.

Opatření 11: „Řízení kosmického provozu“.

9. Konkrétní kroky

Komise bude v úzké spolupráci s Evropským parlamentem a Radou dohlížet na provádění tohoto akčního plánu. Zvláštní pozornost bude věnovat účinnějšímu a efektivnějšímu provádění politických priorit (tematické politiky a politiky podporující obecnou

⁵⁵ Viz strana 15 ve sdělení COM(2020) 789 ze dne 9. prosince 2020 „Strategie pro udržitelnou a inteligentní mobilitu – nasměrování evropské dopravy do budoucnosti“.

konkurenceschopnost, jakož i výzkum a inovace) při současném zajištění maximální soudržnosti a součinnosti mezi programy a nástroji EU.

S cílem dlouhodobě podporovat vzájemné obohacování mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem bude Komise sledovat konkrétní pokrok každého z 11 uvedených opatření a každé dva roky předloží zprávu o pokroku. Harmonogram provádění každého opatření bude v souladu s plánováním příslušných nástrojů EU.